

je lelek, tuga i zapostavljanje unesrećenih. U mjesto da pamet caruje, a snaga klade valja, tamo je sasvim obratno.

Teško onima, i teško onoj zemlji i narodu, koji svoju riječ prepuštaju smrtonosnim oruđima kao svojim jedinim branilcima ideja.

Neka je hvala našem umnom Vladaru, neka je svaka čast pred narodom i svijetom našem voljenom Kralju. Njegova odlučnost i mudrost neosporno mnogo je donijela i doprinijela da smo mi možda jedina zemlja Evrope u kojoj nije bilo ni većih potresa, a kamo li revolucije. I kod nas ima zla, ima velike nevolje i velikih nevaljalaca, ali to se sve da liječiti i izliječiti.

„Pametno se koristi iskustvom drugih...“ i mi treba da smo gotovi da se koristimo svim onim što je pametno, oprobano i dokazano.

Naš narod pati, pati junački; ali ne treba da pati i tamo gdje to nikako nije potrebno. Svi mi kojima na srcu leži dobro zemlje i naroda, treba da štedimo snagu svoga naroda. Od bacimo sve što je staro, strano i vijekovima nametnuto. Prenimo se, promeškajmo se malo i recimo javno, otvoreno — neka svako čuje: gdje nas boli gdje nas žulji. Neslušajmo neprijatelje naše slobode i naše slobodne zemlje, koji nam preko pokvarenih ili nalvnih ljudi dostavljaju šta hoće. Ne slušajmo ni pojedince kojima ne ide u račun da se ponešto otvoreno kaže i prokritikuje. Naučimo se da, što kažemo, možemo i da potvrdimo, a što napišemo da možemo i da potpišemo. Klonimo se kleveta, došaptavanja i anonimnih pisama, a muški otvoreno istupajmo kad god smatramo da je to potrebno. Tako će se najbolje znati jesmo li ili nismo u pravu. Tražimo da odgovornost pojedinaца raste u razmjeru sa njihovim pravom i društvenim položajem. Osim Kralja i Kraljevskog doma, u našoj zemlji ne smije biti niko neprikosnoven. Jedino tako ćemo pomoći vremenu da izliječi tešku zarazu u kojoj grca današnje čovječanstvo. J.

Razvoj štednje u našoj zemlji

Zagrebački „Jugoslovenski Lojd“ objavljuje podatke Udruženja banaka u Beogradu o stanju uloga na štednju po knjizicama i tekućim računima kod privatnih i državnih banaka.

Ulozi na štednju u beogradskim privatnim bankama iznose 1.141.669.483 dinara. Ovi podaci odnose se na uloge na dan 1 decembra 1933 g. Međutim, na dan 1 decembra 1932 g. u privatnim beogradskim bankama bilo je ukupno uloga u iznosu 1.194.913.156 dinara.

Državna hipotekarna banka imala je na dan 1 decembra 1932 g. uloga na štednju u ukupnom iznosu 708.945.201 dinara; 1 decembra 1933 g. ulozila na štednju kod Državne hipotekarne banke iznose 827.530.691 dinara.

Na dan 1 decembra 1932 g. Poštanska štedionica imala je ukupno 409.961.497 dinara uloga, a 1 decembra 1933 g. 536.650.782 dinara.

Prema ovim podacima, koji se odnose na poslovanje pomenuta dva državna zavoda u cijeloj zemlji, kod Državne hipotekarne banke pokazalo se povećanje iznosa uloga na štednju za 118.274.775 dinara, a kod Poštanske štedionice za 126.689.284 dinara. Ukupno povećanje uloga na štednju kod državnih banaka iznosi u vremenu od 1 decembra 1932 g. do 1 decembra 1933 g. 245.974.775 dinara.

Položaj katoličke crkve u Jugoslaviji

U prošlom broju među bilješkama pomenuli smo članak g. St. Cenceka, konsultora barskog nadbiskupa g. Dobrečića, koji je članak izišao u glasilu katoličkog svećenstva u Poljskoj. Članak govori o položaju r. katoličke crkve u našoj državi. Pomenuli smo da se g. Cencek bavi samo golim činjenicama i ciframa. Te su činjenice, ili bar mnoge od njih nepoznate našoj širokoj javnosti, pa smatramo da neće biti bez interesa ako ih ovdje prenesemo iz zagrebačkih „Novosti“ koje su u cijelosti objavile članak.

— Prema zadnjem popisu pučanstva — kaže se u članku — koji je obavljen 31 marta 1931 godine kraljevina Jugoslavija na sveukupan broj 13.394.038 stanovnika ima 5.217.847 katolika, a 6.785.501 pravoslavni.

Državne dotacije za spomenute vjeroispovijesti iznosile su u toj budžetskoj godini 1933-34 u ministarstvu pravde, kojemu je sada pripojeno bivše ministarstvo vjera, za katolike 27.696.440 dinara a za pravoslavne 38.326.630 dinara. Na prvi pogled se čini, da je ova razlika dosta velika, ali ako se uoči: prvo, da je broj pravoslavni već za 1.590.000 nego katolika, dakle gotovo za četvrti dio, drugo, da pravoslavna autocefalna crkva ima svoga vrhovnog poglavara i svoje vrhovne crkvene vlasti; i treće, mora se uzeti također u obzir, da državne dotacije moraju i radi toga razloga biti veće za pravoslavne nego za katolike, budući da pravoslavno svećenstvo ima pretežno žene i djecu, a s tim u vezi i posebne izdatke za udovice i siročad izgnulih i umrlih svećenika.

U Ministarstvu pak prosvjete figuriraju ove pozicije za bogoslovije i bogoslovske zavode (fakulteti su posebno opskrbljeni): za katolike 5 milijuna 952.180 dinara, a za pravoslavne 7.600.000 dakle opet više manje u omjeru prema broju vjernika. Tako izgledaju budžetske brojke za zadnju godinu 1933-34.

Što se tiče dohodaka odnosno mjesečnih plata, to državna kasa isplaćuje stalno biskupe i kanonike ili konzultore. Te plate iznose za biskupe oko 7000 dinara, za konzultore ili kanonike oko 4000 dinara. Konzultori odnosno kanonici su ujedno državni namještenici i bivaju imenovani na predlog svojih crkvenih vlasti te imaju ujedno pravo i na državnu penziju. Ovdje treba nadodati da država priznaje biskupima posebnu oštetu u vezi sa pastoralnim vizitacijama, nadalje državna kasa plaća činovnike (svećenike) u biskupskim kancelarijama, te njihove lične sekretare a poznati su mi slučajevi, gdje i kuhari figuriraju na državnom isplatnom spisku. Osim toga državna kasa priznaje svote za kancelarijske izdatke i troškove u biskupskim kancelarijama, kao na pr. za svjetlo ogrijev, kancelarijski pribor i t. d. Napominjem, da ovdje nisu nikako uzeti u obzir dohoci od crkvenih imanja kao takovih.

Župnicima i kapelanima država ne priznaje plaće, osim na području nadbiskupije i primasije srpske sa sjedištem u Baru gdje su svi svećenici od vremena bivše kraljevine Crne Gore bez razlike vjeroispovijesti državni službenici.

Tako na pr. prosječno tamošnji župnik postizava tokom 30 godina svoje službe državnu plaću u visini od 3—4000 dinara, ima pravo na državnu penziju u istoj visini.

Što se tiče ostalog katoličkog sve-

ćenstva, koji nijesu u isto vrijeme državni službenici, njihovi prihodi izgledaju ovako:

Svi bez razlike imaju i dobivaju od države stalan mjesečan doplatak u visini od 450 do 800 dinara, što ovisi od toga, u kojem dijelu države dotični svećenici žive. U Bosni taj doplatak iznosi na primjer 450 dinara, u primorskoj banovini 560, a u brdskim predjelima do 800 dinara mjesečno. Nadalje svi katolički svećenici bez iznimke imaju stalnu legitimaciju na 50 postotnu popusnu vozau cijenu na svim vozovima i državnim parobrodskim linijama. Katoličkom su svećenstvu ostavljene potpunoma slobodne ruke u ubiranju tradicionalnog crkvenog rasporeza u naravi od vjernika po župama (blr, poblr, lukno).

Usput da navedem neke crkvene takse, kako one izgledaju. Misna intencija obična 15 dinara određena 20, pjevana misa 30—100 dinara, sprovodi po 100—200 dinara. Za vjenčanja 100—150 din. Svako uvjerenje iz župnog ureda kao Krsni list, smrtni, vjenčani, i slobodni list podliježe crkvenoj taksi u korist župnika po 20 dinara.

Kapelani imaju državni mjesečni doplatak od 480—800 dinara.

Naravno, da se u zadnje vrijeme opća kriza osjeća i u tim dohodcima, ali za sve i slične manjkavosti ne nose ni kr. vlada, a ni ostale državne vlasti ni u najmanjem stupnju odgovornosti.

A sada još nekoliko riječi o odnošaju najviših faktora i državnih vlasti prema katoličkoj crkvi u Jugoslaviji.

Što se toga tiče, znajući u kakvim odnošajima i prilikama živi katolička crkva u katoličkoj Poljskoj, mogu kategorijski utvrditi, da se ti odnošaji temelje na bazi istinske tolerancije, koja je uostalom zajamčena svima vjeroispovijestima u Jugoslaviji. Vjerska je obuka propisana za sve škole, osim sveučilišta. Vojska ima svoje katoličke vojne svećenike. Svim državnim činovnicima, koji putuju na hodočašća u razna mjesta na primjer u Lurd, Rim, sv. zemlju, ili na međunarodne euharističke kongrese ministarstva odobravaju u tu svrhu posebne dopuste i popust na željeznicama. I za putovanja u glasovitija prošteništa u zemlji kao i u gradove, gdje se održavaju katolički kongresi ministarstvo saobraćaja daje učesnicima poseban popust na željeznicama.

U Beogradu je nedavno počela akcija za gradnju katoličke katedrale. Općina grada Beograda je darovala besplatno zemljište od oko 5000 m. i u vrijednosti od nekoliko milijuna din. Vlasti su dopustile, da se u tu svrhu smiju skupljati dobrovoljni prilozil po čitavoj državi, a ujedno su dale koncesiju za posebnu lutriju, koja je bila obračunana sa 50.000.000 dinara. Ta lutrija nije radi nekih razloga uspjela, premda su je i neka ministarstva sa svoje strane direktno preporučila, tako ministarstvo prosvjete svim školama, a ministarstvo inostranih poslova svima svojim poslanstvima i konzulatima. U Srbiji se neprestano otvaraju nove katoličke župe i grade se nove crkve. Tako su samo u najzadnje vrijeme podignute crkve u Kraljevu, Nikšiću i na bugarskoj grani u Zajčaru. Nj. Vel. Kralj Aleksandar obilato dariva iz svojih vlastitih sredstava i katoličke crkve i tako je samo u zadnje vrijeme dao za zvono za crkvu u Zajčaru svoj prilog od 10.000 dinara nadalje,

za popravak katedrale u Djakovu 100.000, nadalje za popravak katedrale u Senju 200.000 dinara. U Beogradu je postojala samo jedna jedina katolička župa, danas ih ima pet. Osim toga su prošle godine Nijemci otvorili usred Beograda svoj njemačko-katolički dom za Nijemce sa javnom bogomoljom, imaju čak i svoje njemačke svećenike i svoj poseban vjerski list na njemačkom jeziku, premda svi Nijemci u Beogradu dobro znadu srpsko-hrvatski. Talijani imaju također svoga katoličkog svećenika za vjerske stvari u Beogradu.

Na temelju svih tih činjenica vidi se jasno i očito, kakova tolerancija vlada u Jugoslaviji za katoličku crkvu. Naravno, da se od vremena do vremena dogodi i po koji nesporazum ali to ipak ne mijenja situaciju, koja je bezuvjetno i uopće govoreći povoljna za katoličku crkvu, tim više, ako se uzme u obzir, da katolici u Jugoslaviji ne predstavljaju nikakovu većinu i da dosada nije još sklopljen konkordat između Jugoslavije i apostolske stolicе.

Свега по мало

64 радника погинуло је, док се градила пруга Фиренца-Болоња, која ће почетком априла ове године бити пуштена у саобраћај.

Пас једе дијете. Људевит Јакобци из села Зринске, недалеко Грубишнопоља, отишао је у шест сати ујутро са женом својему тасту, који имаде кућу преко пута. Ондје су остали на раду до седам сати, а онда су се вратили кући. Опасили су да њихово мало псето лежи у колијевци њиховог петмјесечног дјетета и да нешто једе. Кад су боље погледали, видјели су да је дијете већ мртво, а псето му је појело обје руке до зглобова.

1.158.418 беспослених радника било је у Италији на дан 31 јануара ове године. 40 посто цијелокупне жетве кафе Бразилија ће и ове године морати да уништи.

Страхујући од рата један париски богаташ који вида вишеспратну кућу, саградио је под земљом чудноват подрум који ће бити одвојен од осталог дијела, зграде бетонском плочом дебелом шест метара. У случају бомбардовања, сви становници куће, па чак и околиних зграда, моћи ће ту да се склопе. Париски лист „Фигаро“ сада предлаже да и држава и општине почну већ једном са изградњивањем таквих сутерена.]

Колико има Јевреја у Вагребу објављује ционистички лист Жидов. По његовом рачуну, 1 јануара било је у Вагребу 9.653 Јевреја. По занимању: 745 трговаца, 290 трговачких путника и заступника, 104 занатлије, 94 лекара, 73 адвоката, 97 инжињера и архитеката, 983 државна самоуправна и приватна чиновника и 746 осталих професија. На вагребачком универзитету студирало је прошле године 369 студената Јевреја. Највећи број био их је на правном факултету, а затим на медицинском.

Курјак је ухватио за реп, приликом једне организоване хајке у Срезу масурском, селак Љубомир Вељковић и држао га тако док нису прискочили остали хајкачи и моткама убили звијер. Сви остали курјаци, којих је било више на броју успјели су да умакну, упркос живој ватри којом су обасипани.

На мраву од 30 ступања испод нуле, свукли су разбојници Јосипа Нетопила и Илију Фрањевића у Клокочевачкој шуми крај Бјеловара. Нетопил и Фрањевић превалили су, скоро голи, пуних осам километара до града. Разбојници су их напали из засједe. Испалили су на њих три метка од којих је један погодио Нетопила у лијеву ногу, а други Фрањевића окрвнуо по уву. Разбојници су имали и ножеве. Поред одијела Нетопила и Фрањевића отето је 450 динара. Полиција је ухапсила Обрада Бевбрадцу под сумњом да је увео учешће у овом разбојништву.

Redakcija lista završava se ponedjeljkom uveče; do tog roka imaju da stignu rukopisi.

ДО ПИСИ

Билишани, фебруара

Једна крупна ситница. — Чујемо од оних који воде бригу о подигњућу нашега заостајалог села, а како би без обзира на жртве, требало радити да се ми ми сељаци из овога запустелог краја макнемо бар корак напред од онога старог и окорјелог: „плети котац к'o и'котац“. Пазнато нам је и то да наше државне и самоуправне власти још од ослобођења непрестано раде на овоме пољу. Али ипак, с обзиром на равне потребе широм Отаџбине, овај рад тече споро. Док се нешто допринесе за напреднији живот и у приступачнијим крајевима прође доста времена, а камо ли неће док дође у ваш заборављени „влашки крај“.

Држава нам је млада, па не може тако брво свакој потреби удовољити, а тим више, што њих има на свакоме пошкву. Ово нам је потпуно јасно, па се немамо што на њу ни љутити, него треба да се постарамо, у чему год можемо, да вађемо и сами себи помоћи.

Нађе се мјеста и узрока само ако то потражимо, а тим више, што нам у многим стварима не треба цијела погача, већ само један наш ускрајичић, т. ј. за многе нам ствари не требају високе буџетске ставке, већ се можемо задовољити и с малом својом помоћи, па то било и од појединца, а опет да с тим учинимо један напредни корак.

Ево баш једнога стварног примјера: Прошле године набави од некуд наш учитељ, Лакић Душан два пара кокошију племените пасмине Роде Иславд. Ко их је год видио одмах су му се свидјеле. Доста су крупне, лијепо одјевене црвеним перјем. Дакле, посједују све особине једне добре кокоши.

Многи су се наш сељаци чешће пута око школе навраћали неби ли од уче добију бар које јаје за раслод, јер су знали да се такова јаја код неког узгајача перади морају скупо платити, а они немају новаца. И збиља њихове су жеље нашле разумијевања пошто им је учо, као несесичан човјек изашао у сусрет. Од своје три кокоши дао је по селу крв лавско прелеће без и једног динара, већ као размјену за свична јаја око 80 јаја, из којих су се излегли пилићи.

Кад су пилићи поодрасли однесено је једно 25 пари мушких на обрвечки пазар, и ту су као восак продали по доста високој цијени. Продаван је пар племенитих пилића од три мјесеца по 50 динара, и то онда, кад су се наши домаћи продавали по 15 до 20 динара, а јавци и јарад не више него по 35 динара. Дакле, боља се цијена није могла тражити.

Ове пак године сматрамо да ће изаћи на пијаци по 25 пари, већ што чистокрвних, а што крижаних, од ове пасмине до 100 пари, па буду ли се продавали по онако високој цијени, то ће наше село у овој новчаној несташници ухватити лијепу пару и из ове привредне гране, на коју неки с погрешком гледају, као на неку ситницу.

Овдје је изнесен примјер, како може појединац да утиче на унапређење своје околине, па би пожељно било да се вађе још његових другова, који би, ако не у овој грани, а ово у некој другој утицали на подигњуће нашега запустелог краја.

Шпиро Мишковић, тежак општин. одборник

Скрадин, 26 фебруара Потреба јавних радова у Скрадинској општини

Ради побољшања економских прилика у земљи, унапређења народне привреде, сузбијања незапослености и омогућавања зараде становништву у оскудним крајевима, Кр. Влада доњела је »Уредбу о извођењу јавних радова« која је већ stupila на снагу.

Том приликом општинска управа у Скрадину водећи рачуна о народним потребима у свом крају, доставила је надлежним властима ове податке о потреби извођења јавних радова на подручју општине:

- 1) Уређење прокопа за исушење рупског поља од св. Јурја до Visovca,
- 2) Уређење прокопа »Ponor« у Devrskama,
- 3) Чишћење затрпане бујце Ваџани-Ždrapanj-Kula Perkovića и Guduča,
- 4) На ушћу »Rivine Jaruge« у Скрадину подигнути зидове од mosta код св. Јере,
- 5) Асанација моћвара уз обалу ријеке Krke и увале »Rokovača« у Скрадину, те продужење нове обале и оправка старе,
- 6) Оправка цистерне у Чистојмалој,
- 7) Довршење ђатрње у селу Гаџелез,
- 8) Оправка густерне у селу Зеџеву,
- 9) Преинађење male jaruge у Скрадину н градски канал, који би требало покрити,
- 10) Чишћење блата уз обалу, и проџистити канал ријеке са глибодером,
- 11) Зиданје mosta у селу Smrdeljima, који спаја са selom Kakinjom,
- 12) Поправак mosta »Marasovac« у селу Ičevu,
- 13) Поправак mosta у селу Dubravicama »Kranjača«,
- 14) Уређење Jaruge »Prokop« кроз островишке bare зв. »Trolokve«,
- 15) Поправак mosta у селу Жаџвићу код mlinice Kalanja,
- 16) Велики број поправака lokava и bunara по свим selima,
- 17) Потребе подизања школа у селу Čistamala Pirmatovci, Ciccure, Medare, Жаџвић.
- 18) Дограђања рупске школе која се зиђе већ неколико година,
- 19) Уређење mosta »Tkalića most« на граници Скрадин-Станковић,
- 20) Уређење mosta зв. »Lukmiričin most« на француском путу код Ostrovice,
- 21) Поправак густерне за bibrirsku školu у Bribir,
- 22) Уређење бујце у Bribiru зв. »Piža« »Svrčanac«,
- 23) Изградња bunara у селу Medarama јер село нема воде,
- 24) Уређење пута кроз гај »Debeljak« Dobrvice-Rupe до Visovca,
- 25) Изградња bunara у Pirmatovcima зв. »Dvbričić«,
- 26) Пресушење Čulišić bara,
- 27) Уређење bunara на Grahovu зв. »Kosa«,
- 28) Очистити поток у селу Pirmatovcima-Krković и urediti most и propust,
- 29) Поправак mosta св. Јурја у Rupama,
- 30) Поправак mosta »Mokrice« у Sonkoviću,
- 31) Уређење бујце у Velikojglavi »Plestovača« и Magareća draga,
- 32) Уређење пута »Sanković (podignuti mnoge preziđe),
- 33) Поправак пута у селу Plastovu за приступ води »Točac«.

Doznajemo, да је Banovinski Odbor за јавне радове у јануару ове године одржао конференцију ради извођења потребних радова у Приморској бановини, како би се тим помогло оскудном становништву и незапосленом радништву.

Nadamo се, да ће се при подјели прве помоћи, коју је Кр. Влада одредила за ове радове, имати у виду bareм и најпрече народне потребе у овој општини, а то су уређење lokava и pitke vode. J. M.

Нагли пораст цијена вунених производа

Загребачке »Novosti« јављају да од мјесеца decembra па до овih дана цијена sirove vune stalno расте и да то није последица неке спекулације, већ су на домаћим и страним тржиштима вуне наступиле веома повољне прилике. Велике стране предонице вуне саопштавају да поједине врсте вуне, којој је била стабилна цијена 100 динара, ако је меокаринена, данас билеже 160 динара. Исто тако и домаће фабрике повећале су у посљедње вријеме цијене за 10 до 20 posto.

SEDMIČNA KRONIKA

ДОМАЋА СТРАНА

Послије свјетског рата неки Срби населили су крај ријеке Ситнице на Косову село Јуџно Косово. Како село није имало цркве, подигли су цркву два брата, Владимир и Stanoje Владисављевић, а поред цркве подигли су и једну ђесму, — и подигли тако себи двије дивне задужбине.

Посљедњих дана у околини Бара бјеснила је страшна бура какову у Бару не памте ни најстарији људи. То је био прави оракан. Бура је односила крчмове с кућа и ђупала дрвце из корења. Нарочито су пострадале маслине, и на неким мјестима су уништени читави маслињаци. Штета је огромна.

У новинама пише да је скорих дана видена у Београду сељакinja Живка Terzić из села Cikota близу Loznice која је у нашим ratovima била војник и стекла нареднички чин. Кад је започео наш rat с Турском она је пошла за муџем Milanom, који је пошао у војску, и ту је уврштена у полјску болницу, и с том болницом ишла је за цијелог балканског рата. У свјетском ratу, кад јој је погинуо један брат пријавила се команданту II батаљона II гвозденог пука и примљена у II чету у којој је остала све до свршетка рата. Она је ratovala као и сви други војници, под именом Жика, и учествовала је у многим борбама; преšla је Albaniju, због јуначког држања у борби с Арнаутима код Драча postala је поднаредник, на солунском frontу при јуришу на коту 1912 ranjena је. Као поднаредник водила је своју чету. Нјеном муџу, као добровољцу, држава је била дала у Баџкој Topoli 5 hektara земље. Како се он није могао тамо preseliti, јер се је бриоу и за petero дјеце свог брата погинулог у ratovima, зато му је та земља била одузета. Сад је Жика дошла у Београд молити да им се та земља поврати, јер су у врло сиромашним приликама.

Живојин Рadoјчић из села Guče једне ноћи пробудио се је од нечињеног blejanja својих ovaca. Pohitao је и на мјесецини опazio два vuka gdje се привлаче stajli. Он је polako обилао staju и ушао у њу с друге стране, и сакрио се под отвор кроз који се избацује đubar. Кад је послје неког времена кроз тај отвор ушао један vuk, Живојин је брзо једном daskom затворио отвор. Vuk је остао у staji затворен, и Живојин га је gonao да га uhvati; dotrčali су му и укућани у помоћ, али он им није дао да ulaze, већ им је само vikao, да donesu konop. Послије дуге борбе, он је успио да vuka uhvati с koplavом, itad су му ушли укућани с konopом, те је живог vuka svezao. Sjutradan је добро zakovao vuku oko vrata једно овчарско zvono и пустио га. I већ неколико дана како око села laje klepetuša; то се vuk скиће да ulovi коју ovcu, али ће му то слабо успјети са звонком око vrata.

ЈОШ ЈЕДНО ДРУШТВО ЗА НАРОДНУ НОШЊУ основано је ових дана и то у Нишу, за Моравску бановину. Конференцији за оснивање друштва prisustvovali су, поред ваћег броја угледних грађана нишких и delegati Друштва југосл. народне ношње у Београду. Конференцију је отворио претседник нишке Народне одбране. — Тако раде у Србији, док у нас на приморју народну ношњу употребљавају госпoде и госпoда за машкаранје.

Italija нешто петља у Podunavlju G. Musulini, претседник talij. vlade poslao је svoga ministra Suviča у Mađarsku. Suvič је у Pešti vođio pregovore с мађарским ministrima Gembešom и Kanyom. На повратку из мађарске Suvič се свратио у Beč и ту се sastao са претседником austrijske vlade dr. Dolfusom. Suvič је изјавио, да је išao у Peštu зато, да utvrdи talijansko-mađarsko prijateljstvo и да pojača трговачке veze између Italije и Mađarske. Новине кажу, да се Suvič трудио да припреми carlasku унију између Austrije и Mađarske под protektoratom Italije и да те три државе stvore nekakav zajednički blok као protutežu Maloj Atlanti и balkanskom bloku држава. Како се čini, та talijanska петљања zasada нису успјела, јер јој се противе велике државе и Mala Antanta.

У vezi с talijanskим петљањама опет се govori о uspostavi Hapsburgovaca. Vele да би се imale združiti Austrija и Mađarska и на kraljevsko prijestolje pozvati Ota sina послједњег austro ugarskog cara Karla Hapsburškog. Čak се napominje, да austrijski političar Štarenberg о tome vodi и pregovore са Otonom Hapsburškim. Да се и то не svrši по оној narodnoj „liscica би grožđa, али је kiselo.“

Britanski (engleski) ministar Vdupučuje по Evropi и с државnicima velikih држава vodi pregovore о razork-žanju. Najpriје је био у Parizu, послје у Berlinu и сад се valazi у Rimu O tome, да li će ministar Iđn успјети у pregovorima, у svjetskoј štampi vlada podvojeno mišljenje. Једни tvrde да će ти pregovori успјети, а други да neće као ни сви pokušaji, који су се кроз zadnje dvije године, јер је то врло teško pitanje а ни sadaшње prilike у svijetu нису baš najzgodnije.

Bugarski kralj Boris, који је učestvovao при sahrani belgijskog kralja Alberta, svratio се у Pariz, gdje га је primio претседник francuske republike Lebren. Том приликом imao је razgovor са francuskim претседником vlade Dumergom и ministrom spoljašnjih poslova Bartu-om. Послије тих razgovora с kraljem Borisom, g. Bartu је изјавио, да се razgovor vođio о Podunavlju и о Balkanu. У pogledu pristupaња Bugarske balkanskom пакту, g. Bartu је rekao да су јој vrata за ulaz otvorena и да се зато „не треба suviše žuriti“.

У Austriji се stvarи нису staložile. Послије грађанског рата још vlada uznemirenost. Влада би хјела да распusti сти kršćанско-сецијалну sitanku, али čeka šta će о tome reći austrijski biskupi, који су се ових дана sastali у Beču на konferenciji и који су pokrovitelji те stranke. S друге стране austrijska vlada strepi šta će učiniti njemačka ili Hitlerova vlada у Berlinu, јер је један Hitlerovac — Habiht — javno zaprijetio, да će austrijski Hitlerovci, ако се с njima austrijska vlada не sporkuzumiје до 28 ov. mј., silom uzeti у svoje ruke и vladu и svu vlast у Austriji.

У Belgiji је била једна svečanost. На prijestolje се popeo нови kralj Leopold III, sin pok. kralja Aibarta, који је nedavno žalosan и iznenadno преминуо. У prisustvu свих nrod-nih poslanika, senatora, ministara и drugih velikodostojnika mladi kralj Leopold је на svečани način položio zakletvu на државни ustav и tako otpčeo своје vladanje.

SKAUTIZAM:

Uloga rada u životu čovjeka

"Skaut je radin i štedljiv" (8 zakon jugoslovenskih skauta)

Naš poznati skautski radnik g. Maksim Agapov napisao je odulji članak, iz koga prenosimo ove ređove:

Ako su složni zajednički rad i težnja za harmonijom između interesa ličnosti i društva osnovna načela skautske ideologije onda je po tome skautizam morao zauzeti načelno stanovište u pogledu značenja rada u životu čovjeka.

Šta se ranije mislilo o radu? Pročitajte Bibliju priču o izgonu prvih ljudi i raja. Dok nisu sagriješili, Adam i Eva nisu imali potrebe da rade, već su samo uživali. Kada su bili osuđeni na progonstvo, onda je Adamu bilo rečeno: "U znoju lica svoga ti ćeš jesti hljeb, dok se ne vratiš u zemlju od koje si uzet..." Ovdje je sve jasno: prvi su ljudi pogazili Božju zapovijed, i za to su kažnjeni prinudnim iseljenjem i radom. Stari su Semiti prema tome vidjeli u radu kaznu. Antički Grci i Rimljani nisu bili daleki od toga nazora, jer su smatrali da je rad velika nevolja, nesreća, zao udes socijalno zapostavljenih i duševno zaostalih, on je bitno obilježje jednog životarenja robova seljaka i zanatlija. Rimski patricij prezirao se rad i radnike, njega bi začuđila misao Oskara Uajlda, koji je rekao: "Ništa ne radiš to je najteži posao".

U novo doba kada se pojavila krupna industrija, vrlo aglna klasa preduzimača, dosta uticajne grupe poslovnih ljudi, naučnika i inteligencije, nije se moglo zadržati gledište, da je rad kazna ili da ga treba prezirati. Sad se već zna, da je u radu spas. Ali teški uslovi rada, nedovoljna zarada, potreba da se obavlja grub, opasan i neprijatan posao, sve je to vodilo uvjerenju, da je rad izraz nužde, ili neophodne potrebe. Ruska poslovica kaže: "Ako se ne potruđiš nećeš ni ribicu uhvatiti". Na tome je današnja misao nije zaustavila. Velika francuska revolucija istaknula je formalne principe slobode, jednakosti i bratstva, međutim nije marila za interese radništva. Svima je jasno, da li u doba krize vrijede ova načela, kada milijoni nemaju posla i gladuju. Sada se utvrđuje mišljenje, da svaki čovjek ima pravo da radi i da mu njegov rad daje pravo da bude sit i da se koristi uslugama društva. Gotovo u svim državama prihvataju gledište da postoji pravo na rad i da rad daje sva prava. Jedino gdje se sva načela ne poštuju, to je Sovjetska Rusija, gdje se izvjesnim stanovnicima ne priznaje pravo na rad, koji ne daju žrtvama boljševičkog režima ni zarade, ni olakšica, ništa osim nevolja i patnja.

Ono do čega je došla svijest i savjest savremenog čovječanstva, još je ranije bilo proglašeno ap. Pavlom: "Samo onaj koji radi, ima pravo da jede", t. j. da postoji, da se smatra članom ljudske zajednice. Skautizam koji prihvata etičko učenje Evanđelja, ocjenjuje rad ne samo s moralnog ili praktičnog gledišta već i s naučnog stanovišta i to, na osnovu psihofizioloških istraživanja, kao moralnu funkciju, zdravog čovjeka. Dakako, vrlo su važni uslovi i prilike, koji ili pogoduju ovoj funkciji ili je sprečavaju. U tipičnom radnom procesu zapažamo, kao glavne elemente: cilj, sredstva, zapreke, lične sposobnosti, motiv i odnos prema izvršenom radu. Prinudan rad nikoga neće zanimati i oduševiti, on zapravo nije rad, već kazna, trud i muka. Sasvim je nešto drugo, kada se bavimo radom, koji nam se dopada i kada ga izvodimo u povoljnim prilikama, gdje nema ni govora o prekomjernom naprezanju i zamaranju. Rad, koji nam u svemu odgovara, služi kao gimnastika, lako se pretvara u sport ili igru s tom razlikom, što nas zanimaju njegovi konačni rezultati. Ako nastojimo da stvorimo novu vrijednost i postignemo želeni uspjeh, onda preživljavamo stanje više duševne radosti, koja je za umnog čovjeka samo po sebi dovoljna nagrada.

Skautizam visoko cijeni vaspitnu vrijednost ne samo duševnog rada, već i tjelesnog rada. U tome pogledu stoji na ispravnijem stanovištu nego ikoja od struja današnje t. z. aktivne ili radne škole, s kojom ima mnogo sličnoga, ali od koje nije bilo ni najmanje zavisano. U čemu vidi svrhu ručnog rada, to se vidi iz ovih riječi: skautizam dopušta omladini da razvije svoju manuelnu spretnost. On ne teži za tim da ona izučiti jedan ili drugi zanat već joj daje potstrebku za inicijativu i povlađuje njen smisao za stvaranje.

Pomoću lakih i zanimljivih igara skautizam upućuje svoje pitomce u suštinu društvenog života i naših životnih zadaća

postepeno i neusiljeno budi kod njih oduševljenje za rad, i neupadljivo ih navikava na to da je rad normalan oblik aktivnosti čovjeka, koji dolazi do najvišeg izražaja stvaralačkim procesima. A u aktima stvaranja mi se prisposobljavamo. Onome koji je sve to stvorio.

Pogrešno mišljenje o nekim životinjama

Često se čuje u običnom životu, kako ljudi nekim životinjama pripisuju svojstva, koja one zapravo i nemaju. Obično se kaže "hrabar kao lav". U stvari to je obična krilatice. Prema svojoj veličini, snazi i spretnosti lav se ipak ne pokazuje ni malo hrabrijim od svinje. Šta više od njega je hrabrija čak i ovca, iako su je nazvali kukavicom. Kako su tek jarci hrabri u borbi! Kad se dva jarca potuku, kod njih se za cijelo vrijeme borbe, koju vode bez milosrđa, osjeća kao neko posebno borbeno veselje. Borba traje dugo, dok slabiji ne padne mrtav na bojištu. Jarc je uvijek spreman na borbu s neprijateljem; on brani svoje stado od najljucih pasa, pa čak i od čovjeka.

U običnom razgovoru čuje se i to "važderao se kao svinja". Pa ipak svinja je prema svojoj veličini dosta umjeren, svakako daleko umjerenija od proždripljivog vrapca, koji dnevno pojede dva i po puta toliko koliko mu težina tijela iznosi. Isto tako, pogrešno je i mišljenje, da je svinja glupa. Dresiranjem je dokazano, da je svinja pored majmuna najvještija životinja. Svinji se prišiva još i to, da je trom, lijen, ali se zaboravlja da ima krajeva na zemlji, gdje ona obavlja vrlo naporene poslove. Ispravnije bi bilo kazati "lijen kao mačka", jer valjda nema životinje, koja se toliko uklanja od posla kao mačka. Bće da je ta njezina lijenost nije zapazila radi one gibljivosti koja na prvi mah najviše u oči upada.

I magarca obasipuju nepravilnim pogrdama. Obično ga drže glupim, ali istraživači životinjske pameti našli su da je pametniji od konja. Kad na konja napadne koja divlja životinja, on — kako vele — bježi glavom bez obzira dok ne nastrada. Magarac, naprotiv, brže bolje nađe zgodan grm u koji se zavuče tako, da mu ostanu na polju samo strazje noge kojima se neprestano rita i bijesno odbija navale napadača. Za medvjeda tvrde da je mrzovoljan i čangrizav, a zaboravljaju da zgodnije i veselije životinje valjda i nema. Zar ga cigani ne vođe o lancima baš stoga, što je zgodan da izvodí azme šale? Ston vrijedi kao vrlo jaka životinja, a ipak u razmjeru prema veličini tijela mnogi kukci su daleko jači. Lisica je na glasu radi svoje lukavosti i živohnosti, ali to je tačno samo preko noć. Po danu lisica je nekako pospana, a u neka godišnja doba ona je potpuno lijena. Slično bi se moglo kazati i za mnoge druge životinje, o kojima vlada pogrešno mišljenje u običnom razgovoru.

Sokrat i zlikovac

Priča se, kako je jednom poznati grčki mudrac Sokrat bio na putu sa svojim učenicima. Na tom putovanju Sokrat sučajno sretno nekog zlikovca koji ga bez ikakova razloga napadne i ispuše. Mudrac mu na sve to ne odgovori ni jedne riječi, nego mirno nastavi svoj put. Učenici se začuđeni govoreći mu: "Učitelju, zašto onome zlikovcu nisi odgovorio ni jednu riječ?" A mudrac im odvratio: "Kad vas pas ujede, zar ćete ujesti i vi njega?"

Godišnja skupština Matice

Upravni odbor, na sjednici svojoj od 15. t. mj. donio je zaključak da se Glavna godišnja skupština P. k. matice sazove za isti datum kao lani. t. j. za 15. marta u 9 sati. Skupština će se održati u sali Episkopije, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika Upravnog odbora;
2. Izbor predsjednika skupštine, dvaju sekretara i dvaju ovjerača zapisnika;
3. Izvještaj II sekretara o radu odbora;
4. Izvještaj I sekretara o njegovu radu na terenu;
5. Izvještaj o društvenoj blagajni;
6. Izvještaj urednika o društvenom organu;
7. Izvještaj nadzornog odbora i razrešnica staroj upravi;
8. Biranje nove uprave;
9. Eventualija.

Jedanaest magaraca

Naredili Martinu da deset magaraca otjera na pazar. Uzjahao on na jednoga, a ostalih devet potjerao pred sobom. Usput mu pade na pamet da vidi da li su još svi magarci na broju. Uze brojati, ali izbroji samo devet, jer nije računao onoga na kome je jahao. Sav očajav, skoči s mogarca, izbroji iznova i vidje da pred sobom, Bogu hvale, ima deset magaraca. Pade mu kamen sa srca i on opet pojaha, ali da se uvjeri da li je tačao prebrojio, izbroji i treći put. Kad tamo, opet je bilo samo devet.

Od onda pomovo odjaha i kad ih izbroji devet, huknu i reče:

— Teško je ći pješice, ali je bogme, bolje i pješčiti pa imati jednog magarca više, nego jahati pa se stalno brinuti kud je otišao deseti.

Naše banovine

Kraljevina Jugoslavija ima 248.665 četvornih kilometara površine i svega 13.930.918 žitelja, dakle skoro četrnaest milijona stanovnika. Naša je kraljevina podijeljena u devet banovina, a te su: Primorska, Zetska, Vardarska, Moravska, Dunavska, Drinska, Vrbaska, Savska i Dravska. Prijestolnica Beograd sa Zemunom i Pančevom sačinjavaju poseban, dakle deseti oblas, pod nazivom Upravom grada Beograda.

Jadransko more

Naše sinje more ima 132.735 četvornih kilometara. Sjeverna udubina Jadranskog Mora nadublja je blizu ostrva Zrja nedaleko Šibenika i dopire do 243 metra. Južna udubina Jadranskog Mora dublja je od sjeverne. Najveća joj je dubina 1223 metra i nalazi se nešto južnije od Dubrovnika.

Uz našu obalu niže se: 61 veće ostrvo (otok), 540 manjih ostrva i 380 školjeva i grebena. Naseljena su samo 62 ostrva sa 160.000 žitelja svega. Po veličini veća ostrva se mogu ovako boređati: Krk 410 četv. km; Brač 394 četv. km; Hvar 312 četv. km; Pag 295 četv. km; Korčula 278 četv. km; Dugi 117 četv. km; Mljet 99 četv. km; Rab 93 četv. km; Vis 90 četv. km. Najnaseljenije je ostrvo Brač i broji 22.970 stanovnika. Površina naših sviju ostrva, ostrvaca, školjeva i grebena iznosi svega 2504 četvornih kilometra.

Priatelji, sjećajte se Matice!

Perzijski car i njegovi sinovi

Jednoga dana perzijski car Čisra sjedio je u bašči sa svojih devet sinova. Zamalo, pa tu dođe i mudrac Busurdži-Mihir i odmah zapita cara: "Gospodaru, koji ti je sin najdraži?" — "Najdraži mi je onaj sin, odgovori mu car, koji se uklanja od zla i od svega što je sramotno; koji se Boga boji i pošteno živi; koji čita mudre knjige i korisne listove."

Naše državne granice

Naša državna granica prema Italiji duga je 236 km; prema Austriji 257 km; prema Mađarskoj 542 km; prema Rumunjskoj 542 km; prema Bugarskoj 456 km; prema Grčkoj 245 km; prema Albaniji 446 km; a naša morska obale je 1571 km. ukupno drž granica ima 4323 km. dužine.

Korist od ptica

Približuje nam se proljeće, a s njim dolaze i razne ptice. Da li imamo kakvu korist od ptica? Imamo i ter kakovu korist. Svima nam je poznato, kako od gusjenica, crvica, puževa i kukaca često stradaju naši usjevi, voćke, povrće i zelje. A te sitne životinje baš su najsladja hrava pticama. Kako su ptice proždripljive, to im treba mnogo takove hrane. Zbog toga one silno utamanjaju baš sve one životinje, koje su nam toliko štetne. Ptice čuvaju od štetočina naše vrtove, njeve, polja, voćnjake i gajave, pa zato treba da i mi njih čuvamo. Mnoge ptice, a naročito ptice pjevačice su nam vrlo korisne. U mnogim državama, pa i u našoj, zakonom je zabranjeno da se te ptice uništavaju. Evropske države su čak sklopile i međunarodni ugovor za zaštitu ptica, korisnih u poljoprivredi. Stoga ne smijemo da razvaljujemo ptičija gnijezda ni da vadimo iz njih jaja. Naročito treba paziti, da to ne čine djeca, jer uništavanje ptica je ne samo štetno, nego i nečovječno.

Najveći gradovi na svijetu

Nju-Jork u Sjevernoj Americi ima 10.335.000 stanovnika; London u Engleskoj 7.849.000 stanov.; Pariz u Francuskoj 4.765.000 st.; Berlin u Njemačkoj 4.550.000; Čikago u Sjevernoj Americi 4.024.000 st.; Buenos Aires u Južnoj Americi 3.063.000 st.; Osaka u Japanu (Azija) 2.409.000 st.; Moskva u Rusiji 2.405.000 st.; Šangaj u Kini (Azija) 2.300.000 st.; Tokio u Japanu 2.295.000 st.; Beč u Austriji 1.991.000 st.; Budimpešta u Mađarskoj 1.299.000 st.; Varšava u Poljskoj 1.086.000 st.; Prag u Čehoslovačkoj 750.000 stanov.; Naša prijestolnica Beograd ima 241.542 stanovnika.

Zemljoradničko zadrugarstvo u Vardarskoj banovini

"Vardar", Skoplje, objavljuje članak o stanju zemljoradničkog zadrugarstva u Vardarskoj banovini u kome ističe da je krajem 1932 g. na području ove banovine bilo ukupno 470 zemljorad. zadruga sa oko 45.000 zadrugara. Zadruga su grupisane uglavnom oko 3 zadrugne centrale, i to: oko Glavnog saveza srpskih zemljoradničkih zadruga, Banovinske zadruga za poljoprivredni kredit i oko Saveza agrarnih zajednica.

Priestavljenik vlasnika "Privredno-kulturne matice a Sjev. Dalmačiju: Stevan Prostran sekretar Matice.

Štampa Nove Štamparije — Šibenik
čistavnik Nikola Čikato